

УДК 821.161.2-1.09

КОНЦЕПТИ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ ПОЕТА В СОНЕТНІЙ ЖАНРОСТРОФІ

Наталія Валентинівна Науменко

lyutik.0101@gmail.com

Доктор філологічних наук, професор

Кафедра українознавства

Національний університет харчових технологій

Вул. Володимирська, 68, 01601, м. Київ, Україна

Анотація. Розглянуто твори сонетного жанру української та російської літератури ХХ століття (архівтори М. Зерова, В. Бородаєвського, Ігоря-Северянина та сучасних поетів), які є виявами художньої інтерпретації фактів із життя письменника. Показано, що, моделюючи в ключі „теза–антитеза–синтез” секвенцію подій життєвого та творчого шляху літератора, залучаючи до біографічної парадигми чинники змістові (тема, ідея, проблема) та формальні (композиція, мова, тропіка, жанрово-стильові концепти), сонет стає взірцем інтелектуальної поезії. Завдяки формальній стійкості та стрункості сонета поет може реалізувати в ньому своє прагнення до досконалості, естетичної викінченості. Саме тому цей поетичний жанр якнайповніше передає драматичне обдарування не лише поета-автора, а й поета-адресата, які перебувають у постійному напруженому полі діалогічності життя.

Ключові слова: сонет, українська та російська поезія ХХ століття, жанр, біографія, інтерпретація.

Беручи до уваги положення М. Бахтіна, що діалогічність кожного явища культури виникає з поліфонії читацьких поглядів, слід аналізувати художній твір у своєрідній полілогічній парадигмі „автор – реципієнт – ліричний оповідач” із залученням постаті митця, що залишив поетичні спогади чи роздуми про свого співбрата по перу.

Такі спогади, а також твори інших жанрів, у яких відбито головні концепти життя та творчості певного письменника, сучасний вінницький педагог Ольга Куцевол зараховує до „поетичної критики” [5, с. 7]. Окремим жанром поетичної критики в її розвідці визнано сонети та сонетоїди – вірші-послання М. Зерова і М. Рильського своїм сучасникам [5, с. 12].

Багато разів заперечуваний як жанр анахронічний, віджилий (що видно, напр., із вислову А. Малишка „Сонети куці – ні к чому”, з яким полемізували М. Рильський та Л. Новиченко), сонет, чия історія триває майже вісім століть, повсякчас вабить поетів, зокрема й початківців. Очевидно, тому, що ця щасливо винайдена, досконало гармонійна в усіх своїх компонентах форма якнайкраще здатна сконцентрувати один із найпоширеніших і найприродніших видів поетичного мислення – роздум, який увінчується лірико-філософським висновком, сонет визнано жанром інтелектуальної поезії.

Класичному сонетові притаманна передусім незатуманеність точно спрямованої, виплеканої думки; він призначений для поетів „ясного мислення”, для вираження не випадкових, добре зважених на терезах розуму почуттів. Вагомому смислового наповненню класичного сонета добре відповідає його кристалоподібна форма – строгість графіки, благородне звучання, забезпечене чіткою системою чергування рим.

Пафос існування сонета в сучасній літературі полягає не в тому, в чому вбачав його на початку 20-х років М. Зеров, який писав: „Класична пластика, і контур строгий, і логіки залізна течія – Оце твоя, поезіє, дорога” (сонет „Pro domo”). Полемічний випадок М. Зерова великою мірою зумовлений літературною ситуацією того часу – гострою боротьбою течій, шкіл, стилів. До речі, судячи з того, що Зеров у іншому своєму сонеті „Київ. Традиція” захоплено вітає талановитого виразника „вільної версифікаційної стихії” П. Тичину:

*Тут і Тичина, голосний і юний,
Животворив душею давній міт
І „Плуга” вів у сонячні комуни [1, с. 20], –*

він був далекий від однозначного, пуританського заперечення не класичних форм поезії, а його вищенаведене твердження спричинене вочевидь міркуваннями суто тактичними і спрямовувалося проти „деструкторів” галасливих, але безталанних.

Отже, сонет, не претендуючи на якусь особливу роль у літературному процесі, існує нарівні з іншими, більш демократичними щодо форми жанрами, з успіхом використовуючи свій „старовинний сюртук” як цілком сучасний „однострій”. Мета цієї статті – утвердити ключову роль сонета в реалізації прагнення митця до досконалості, естетичної викінченості.

Загалом класичний сонет можна розглядати як філософський твір, оскільки в його композиції очевидна гегелівська тріада: *теза (перший катрен) – антитеза (другий катрен) – синтез (терцети)*. Саме тому Й. Р. Бехер наголошував на особливій драматургічності сонета. Він же утвердив „вічність” сонета як поетичного жанру: „Сонет з його прозорістю і світлосилою є антиподом усякої напівтемряви і всякого туману в поезії” (див. [11, с. 164]).

М. Рильський писав: „Хаос можна малювати в два способи: чіткими лініями, так, щоб прозорість, закованість і викованість форми зумисне не відповідали бурхливості змісту (спосіб, скажемо, французьких парнасців...)”. І далі: „Поет повинен володіти своїм матеріалом, хоч би той матеріал був таки справді „кров’ю пораненого серця” (1926 р.). З іншого боку, М. Зеров у приватному спілкуванні зізнавався Р. Олексієву: „...я пишу сонети, бо інакше, поза канонічним розміщенням думок та образів, у мене не буде нічого, бо поза сонетами – я безпорадний” (див. [4]).

Безперечно, Микола Костьович у цьому випадку применшував свої можливості. Так само даремно він називав власну сонетну творчість „сухарною продукцією”. Бо й сам, надто в глибині душі, знав про те, що тільки майстер поезії здатен створити справжній сонет. Знав, що може дати сонет – як мала драматургічна форма – митцеві.

Але, власне, у двох цитованих, таких, на перший погляд, різномістових висловлюваннях, прозирає „підводна” думка про раціоналістичну природу сонета. Попри змінність і варіантність певних формальних ознак (схем римування, специфічного розміру, інших особливостей), жанровий канон цього поетичного твору передбачає основне: концептуальність, яка має бути реалізована через певний композиційний ритм за універсальною схемою: *теза – антитеза – синтез*.

Отже, цей особливий жанр є унікальним способом втілити драматичне обдарування поета, що перебуває в постійному напруженому полі діалогічності життя, його амбівалентності. А композиція твору, за словами І. Франка, – „діло розуму”. Тобто рацію виступає як організатор поетичного матеріалу, його специфічної структури. За художником, очевидно, велике право вибору: канон тут не є догмою, що скеровує митця.

„Схема” розвитку драматичної лінії сонета підказує поетові-авторові найзагальніший напрям розвитку думки, настрою, розмислу, дає змогу бачити мистецьку проблему в її органічному діалектичному протиборстві й примиренні, гармонізації.

Сонет дає можливості залагодити суперечності. Іншими словами, це художницьке збалансування стабільного й змінного, діалог із самим собою, зі світом; це особлива інтенсивність і концентрація матеріалу. Сонет – це й краса переходу драматичних переливів поетичного змісту. Зрештою, це особливе стильове мислення, яке привертає увагу передусім поетів раціоналістичного складу, попри певну консервативність (канонічність), у сонеті закодована іманентна здатність до самооновлення – підстава для його вічного переосмислення.

Сьогоднішній сонет не має жодних тематичних обмежень і здатний, як свідчать найкращі його зразки в українській літературі, відтворювати все різнобарв'я життя, різмаїті відтінки людських почувань. Йому підвладна вся шкала емоцій, усі градації радості, смутку, сміху, любові.

Ольга Шаф зауважує: „Сучасним сонетом можна вважати сонет ХХ століття, який, будучи предметом нелінійного процесу еволюції цього жанру, є різнорідним явищем, що пов'язане з різноманітністю стилів і напрямів у сучасному мистецтві, у межах яких на ґрунті національних літератур створюються нові сонетні моделі” [13, с. 80].

Поряд із сонетом традиційним, основою якого є лірико-філософський роздум, в українській поезії другої половини ХХ – початку ХХІ століть нерідко спостерігаємо й сонет описовий (найчастіше пейзажний), сонет-інвективу, сатиричний сонет, сонет-присвяту, сонет-екфразис, сонет-інтерпретацію біографічних фактів і витворів Музи окремого автора, – одне слово, всі можливі сюжетно-емоційні різновиди поетичного мовлення. З формальної точки зору – сонети не лише традиційні, ямбічні 14-рядкові, а й „хвостаті”, „безголові”, писані іншими розмірами, білі та подеколи верліброві.

На належну увагу А. Мойсієнка у збірці „З чернігівських садів: Нові сонети і верлібри, поезії та переклади” (2008) здобулися біографії та творчі стилі діячів світового мистецтва – музичного:

*Звучав оркестр. А нам уже пора.
Шаленство осені... Лиш на тюїтрі хмар
Нектар проміння і роси нектар,
Як ув оркестрі **Поля Морія**...*

(„Звучав оркестр...”) [6, с. 41],

СЛОВЕСНОГО:

*Мовчиш, Іртиш... Крутезний норів дуже.
Й зав'юг понад Тобольськом крутія.
І зовсім мені байдуже, байдуже,
Що не діждуся благовісту я.
Свою весні я заповів Надії,
І так на мерзлій шибі запишу.
Що вдію, Українонько, що вдію...
А ти мовчиш німотно, Іртишу*

(„Павло Грабовський”) [6, с. 25],

образотворчого:

*Фантазії із голосом сопілки...
Тюльпани, що ромашками цвітуть.
Червоне яблуко, відірване від гілки,
Немов виважує свою п'янкущу суть.
Красу експресій і красу імпресій
В уяві-спогаді ще й досі бережуть
І трави в журавлинім піднебесі,
І літо, що ступило за межу...*

(„Пейзажі Івана Марчука”) [6, с. 12].

Низку поетонімів можна уявити під час читання віршів як приховані метафори:

*Печаль трави на відстані дощів.
На відстані хрущів травневий вечір.
Травневий вечір стрілить зір картечцю,
Хрущів картечцю силе між кущів*

(„Печаль трави...”) [6, с. 18].

У цитованому фрагменті вгадується постать **Богдана-Ігоря Антонича**, його неповторні образи „в рушницю ночі вклав хтось зорі-кулі” та „Антонич був хрущем і жив колись на вишнях...”. Та й „сонцоберег” і „сонцесміх”, різнонаголошене „кличінь” із того самого сонета – новотвори, які, без перебільшення кажучи, „настоював” на м'яті, чебреці та мальвах – слідом за автором „Трьох пернів” – наш сучасник.

Згадані вище поезії та ще деякі віршовані посвяти дозволяють говорити про становлення компаративної парадигми, умовно названої „Медальйони”, складниками якої стануть однойменні

віршова збірка Ігоря-Северянина (1934) та цикл сонетів іншого російського поета Срібного віку Валеріана Бородаєвського (див. [12]), а також ліричні портрети М. Зерова, „Шіллер” А. Кацнельсона (див. [2, с. 66]), „Гранослов” Д. Павличка (див. [9, с. 88–89]), добірка „Нових сонетів...” А. Мойсієнка та окремі „біографічні” сонети сучасних українських поетів.

Знакова для російської літератури першої половини ХХ ст. збірка Северянина, як відомо, складається зі ста ліричних портретів діячів російської та світової культури – і класиків, і сучасників поета. Ключовими елементами творення образу митця в них є мотиви, персонажі, заголовки його писань. Наприклад, сонет „Бунин”:

*В его стихах – веселая капель,
Откосы гор, блестящие слюдою,
И спетая березой молодую
Песнь солнышку. И вешних вод купель...
Уют усадеб в пору листопада.
Благая одиночества отрада... [10, с. 145].*

З цими рядками суголосний вірш А. Мойсієнка, присвячений Світлані Єрмоленко – сучасному українському мовознавцеві й педагогові:

*Не сила полишатъ Носівку,
Де сім доріг впокорюють одну,
Де буйноросся м'яти й полину
І гожий ранок у моїх кросівках,
Де ще про осінь і не мріє літо
(Лелітне свято сонця і зела).
Не всі меди ще в стільники розлито,
Ще кожную квітку пробує бджола [6, с. 21].*

„Рустикальний”, за Ігорем Качуровським [3, с. 282], характер обох цитованих сонетів зумовлює їхнє умиролюбиве звучання, у яке вряди-годи вривається свіже слово-новотвір – щедра на них творчість як Северянина, так і Мойсієнка.

За законами „чаромантія”, обидва поети повсякчас прагнуть змусити предмет діяти – „офіалчить” від „украсить фіалками”, „зозулити”, тобто співати саме так, як співає зозуля; утвердити невіддільність назви явища або предмета від його ознаки – „златолира” та „лесофея” Ігоря-Северянина, „буйноросся” та „лелітний” А. Мойсієнка.

Внутрішня цілісність аналізованої збірки Северянина зумовлена не лише спільністю творчого надзавдання та сонетною формою, наближеною до канонічної. Створюється якісно нова жанрова модифікація сонета, до якої надалі вдаються й інші лірики, – „медальйон”: у ньому факти життя та творчості Іншого органічно сполучаються з ліричною рефлексією автора-поета (див. [10, с. 23]). Постать ліричного героя кожної поезії виникає завдяки образному ладові з улюблених творів, пропущених крізь призму сприйняття автора.

Образ поета-словотворця постає „на повен зріст” у збірці Д. Пилипчука „Терни” (2008). Сонет „Вустоотверзні росограні” присвячено Василеві Рябому, котрий „наочно продемонстрував, якими ще не відкритими можливостями рідної мови могли б користуватися українці... і як просто творити неологізми навіть тим, хто завжди вважав себе на таке нездатним” [7, с. 36].

Саме тому у вірші, супроводжуваному Шевченковим епіграфом „Нічим отверзуться уста...”, актуалізується потенціал одного з найдієвіших у сучасній українській мові засобів словотвору, зокрема термінотворення, – **основоскладання** (з цієї причини сонет варто навести повністю):

*Рябоотверзло небо дощосвіт,
Василелунить і громовеселить,
У словотім'я так змістогамселить,
Що світломить летить у білосвіт.
Цілує гріховода гріхолик,
Равликораб жадає водоступства,
Світомандрує пошесть світоглупства –
Й летить у світопростір серцекрик.
Це Хтось вустоотверзні росограні
В новословах і росокраплях пише
Творокартинно і сонетобоко.
Дощослова ці в макові-вулкані,
Що так у часопростір часодише,
Наш Часослов засіють часооко [7, с. 36].*

Знаковою виявляється єдина унормована лексема, утворена складанням основ, – Часослов. А її позиція (в останньому рядку) означає не лише заявлений епіграфом релігійний підтекст словесної творчості, а й можливості українського *sacrum*, оприявлені через мову та контрольовані поетичною уявою „вільнорадикальні реакції” окремих слів (за образним порівнянням А. Підпалого).

Портретуванню в сонеті піддаються постаті не лише митців, а й науковців. Однак принципи образотворення лишаються сталими – посилення на біографічні факти та перипетії життя персонажів, апеляція до їхнього творчого або наукового доробку, показ шляхів його сприйняття сучасниками й нащадками. Беручи до уваги „Медальйони” В. Бородаєвського, не можемо оминати поезію „Паскаль”:

*На лоб твой геометра полагаю
Венок из терний – сушюю печаль,
Смирясь, усмирил ты, Блез Паскаль!
Пусть бездны зов грозит тебе, сияя... [12, с. 217].*

Як учений Б. Паскаль залишив помітний слід у багатьох галузях знання – фізиці, математиці, інформатиці, інженерії, логіці тощо. Саме ці акценти відчитують у сонеті представники точних наук і надалі інтерпретують їх крізь призму власного досвіду. Ті ж, хто бачить у постаті Паскаля передусім філософа, згадують його метафору „людина – хоч і найслабша в природі, але мисляча тростина” [14] та, без сумніву, спроможуться вибудувати на ній образ не лише ліричного персонажа, а й самих себе:

*...в час отдохновения и побед
Вручил тебе свой циркуль Архимед,
И дух живил предвечный Архитектор;
Склонясь к листу, ты числил и чертил,
Но под твоим пером малейший сектор
О таинстве распятой говорил [12, с. 218].*

Адже, як відомо, Паскаль за своє менш ніж сорокарічне життя став не лише автором знаних наукових праць „Трактат про конічні перетини”, „Про геометричний розум”, „Про мистецтво переконувати”, а й релігійно-містичних писань „Молитва до Бога про обернення хвороб на благо” та „Короткий життєпис Ісуса Христа”. Власне, в сонеті Бородаєвського мовиться не лише про поєднання праці науковця та філософа, а й про взаємовплив концептів науки й філософії, різні рівні цього взаємовпливу, який і зумовлює неповторність Паскалевого стилю мислення. А жанрові канони сонета (тріада теза – антитеза – синтез, інтелектуальність і лаконізм) дозволяють читачеві з кількох віршових рядів відтворити складну, суперечливу біографію французького мислителя.

Сучасний український культуролог Олександр Пустовіт, із позицій „золотого перерізу” проаналізувавши „Приморський сонет” Анни Ахматової, констатував: „Коли природні золоті пропорції виявляються у мистецтві (чи то внаслідок свідомого розрахунку автора, чи то продиктовані інтуїцією), це можна трактувати як спосіб наслідування природи. Тобто якщо художник свідомо надає своєму творові „золотих пропорцій”, це... буде наслідуванням зовнішніх форм природи – шлях, який веде до кризи. Однак, творячи цілком вільно, будучи, за Платоном, у несамовитості (або у „стані сп’яніння”, за І. Франком. – Н. Н.), художник також може створити шедевр, позначений золотою пропорцією” [8, с. 497].

Зокрема, учений дійшов висновку про те, форма сонета визначається доктриною краси як співмірності, позаяк у ньому точка „золотого перерізу” припадає на межу між катренами та терцетами, точніше – **на середину дев’ятого рядка** [8, с. 643].

Узагальнюючи, наголосимо на таких акцентах.

Твори, які мають чітко виражену належність до канонізованих ліричних жанрів, у сьогоденньому „інформаційному” суспільстві зчаста звільнюються від усталеної тематики, регулярної метрики та строфіки, проте розширюють можливості композиції, мови, образно-символічної структури.

Сьогодні „строгий контур” сонета і „залізна течія” його логіки, а ширше – класичні форми вірша загалом мирно співіснують із вільними формами поезії, лірика мислі – з лірикою „навіювання”, непевно окреслених почуттів (не виключаючи й „темнуватих закавулків асоціацій”), строга архітектоніка канонічного вірша – з гранично довільною поетичною побудовою.

Аналіз сучасних українських віршів, ґрунтованих на інтерпретаціях сонетної форми, показав: у межах окремого твору, навіть невеликого обсягу, шляхом верлібризації й експерименту драматургія сонета синтезується з екзистенціальністю та космогонічністю епічного сюжету, упорядкованістю й містичністю барокового вірша.

Попри змінність і варіантність певних формальних ознак (схем римування, специфічного розміру, інших особливостей), жанровий канон сонета передбачає основне: концептуальність, яка має бути реалізована через певний композиційний ритм за універсальною схемою теза – антитеза – синтез. Показуючи в такому ключі секвенцію подій життєвого та творчого шляху письменника, сонет є унікальним способом виявити драматичне обдарування не лише

поета-автора, а й поета-адресата, що обоє перебувають у постійному напруженому полі діалогічності життя, його амбівалентності.

1. *Зеров М. К.* Сонети і елегії / Микола Зеров. – К. : Дніпро, 1990. – 52 с.
2. *Кацнельсон А. І.* Поезії / Абрам Кацнельсон ; вст. ст. П. Усенка. – К. : Рад. письменник, 1967. – 197 с.
3. *Качуровський І.* Генерика і архітектоніка : у 2 кн. / Ігор Качуровський. – К. : Видавн. дім „КМ Академія”, 2008. – Кн. 2. – 365 с.
4. *Качуровський І.* Променисті силвети : лекції, доповіді, статті, есеї, розвідки / Ігор Качуровський. – К. : Видавн. дім „Києво-Могилянська Академія”, 2008. – 766 с.
5. *Куцевол О. М.* Життя і творчість письменника в дзеркалі „поетичної критики” : навч. посібник / Ольга Куцевол. – Вінниця : Б. в., 2010. – 280 с.
6. *Мойсієнко А. К.* З чернігівських садів : нові сонети і верлібри, поезії і переклади / Анатолій Мойсієнко. – Умань : РВЦ „Софія”, 2008. – 240 с.
7. *Пилипчук Д.* Терни : сонети / Дмитро Пилипчук. – К. : Генеза, 2008. – 80 с.
8. *Пустовит А. В.* Этика и эстетика: наследие Запада. История красоты и добра : учеб. пособие / Александр Пустовит. – К. : МАУП, 2006. – 680 с.
9. *Савчин Т. О.* Сонети Дмитра Павличка : [монографія] / Тетяна Савчин. – К. : Знання, 1999. – 111 с.
10. *Северянин И.* Классические розы. Медальоны / Игорь Северянин ; вст. ст. Ю. Бабичевой, сост. В. Кошелев. – М. : Худож. лит., 1991. – 222 с. – (Забывтая книга).
11. *Семенюк Г. Ф.* Літературна майстерність письменника : підручник / Григорій Семенюк, Анатолій Гуляк, Наталія Науменко. – К. : ВПЦ „Київський університет”, 2012. – 367 с.
12. Сонет Серебряного века. Русский сонет конца XIX – начала XX века / сост., вст. ст. и коммент. О. И. Федотова. – М. : Правда, 1990. – 768 с.
13. *Шаф О. В.* Еволюція жанрів української лірики рубежу XX – XXI ст. : навч. посібник / Ольга Шаф. – К. : ВЦ „Просвіта”, 2012. – 272 с.
14. *Geflügelte Worte : Zitate, Sentenzen und Begriffe in ihrem geschichtlichen Zusammenhang.* – Leipzig : Bibliographisches Institut, 1981. – 871 S.

КОНЦЕПТЫ ЖИЗНИ И ТВОРЧЕСТВА ПОЭТА В СОНЕТНОЙ ЖАНРОСТРОФЕ

Наталія Валентиновна Науменко

lyutik.0101@gmail.com

Доктор филологических наук, профессор

Кафедра украиноведения

Национальный университет пищевых технологий

Ул. Владимирская, 68, 01601, г. Киев, Украина

Аннотация. Рассмотрены произведения сонетного жанра украинской и русской литературы XX века (стихотворения М. Зерова, В. Бородаевского, Игоря-Северянина и современных поэтов), являющиеся способами художественной интерпретации фактов из жизни писателя. Показано, что, моделируя в ключе „теза–антитеза–синтез” секвенцию событий жизненного и творческого пути литератора, подключая к биографической парадигме факторы содержательные (тема, идея, проблема) и формальные (композиция, язык, тропика, жанрово-стилевые концепты), сонет становится образцом интеллектуальной поэзии. Благодаря формальной стабильности и стройности сонета поэт может реализовать в нем свое стремление к совершенству, эстетической целостности. Именно потому данный поэтический жанр полнее всего передает драматическую одаренность не только поэта-автора, но и поэта-адресата, пребывающих в постоянном напряженном поле диалогичности жизни.

Ключевые слова: сонет, украинская и русская поэзия XX века, жанр, биография, интерпретация.

THE CONCEITS OF A POET'S LIFE AND BIOGRAPHY IN THE SONNET STANZA PATTERN

Nataliia Naumenko

lyutik.0101@gmail.com

*The Department of Ukrainian Studies
National University of Food Technologies
Volodymyrska str. 68, 01601, Kyiv, Ukraine*

Abstract. The article represents the overview of the 20th century Ukrainian and Russian sonnets (original works by Mykola Zerov, Valerian Borodayevs'kyi, Igor-Severyanin and some contemporary poets) that interpret artistically the fact of a writer's biography. There was shown that, upon modeling the sequence of the events of a writ's life and creativity in a triad 'thesis-antithesis-synthesis,' and involving the sensual (theme, idea, problem) and formal (composition, language, tropes, genre and style conceits) into its biographic paradigm, the sonnet turns to be a great pattern of intellectual poetry. Particularly, the sonnets with evident biographic element were popular among the Neoclassicist period (*Sonnetarium* by M. Zerov in Ukrainian, and the works by V. Borodayevs'ky in Russian); then, in the 1970s and 1980s, they became popular once again. Dmytro Pavlychko has been particularly productive (first of all, the cycle *Hranoslov* dedicated to Maksym Ryl's'ky), yet the biography became the prominent motif in sonnets by A. Katsnelson and A. Moysiienko. Thanks to formal stability and well-organized composition of the sonnet, a poet may realize one's aspiration to perfection and esthetic stylishness. That is why this lyrical genre is able to express the dramatic gift of both the poet-author and the poet-addressee, who are staying in the constant strengthened field of dialogical essence of life.

Key words: sonnet, the 20th century Ukrainian and Russian poetry, genre, biography, interpretation.

References

1. Zerov M. K. *Sonety i elehii* [Sonnets and Elegies]. Kyiv, 1990, 52 p. (in Ukrainian).
2. Katsnel'son A. I. *Poezii* [The Poems]. Kyiv, 1967, 197 p. (in Ukrainian).
3. Kachurovs'kyi I. *Heneryka i arkhitektonika* [Generics and Architectonics]. Kyiv, 2008, vol. 2, 365 p. (in Ukrainian).
4. Kachurovs'kyi I. *Promenysti syl'vety* [Shining Silhouettes]. Kyiv, 2008, 766 p. (in Ukrainian).
5. Kutsevol O. M. *Zhyttia i tvorchist' pys'mennyka v dzerkali "poetychnoi krytyky"* [Life and Works of a Writer in the Mirror of Poetic Criticism : A Workbook]. Vinnytsia, 2010, 280 p. (in Ukrainian).
6. Moisiienko A. K. *Z chernihivs'kykh sadiv : novi sonety i verlibry, poezii i pereklady* [From Chernihiv Gardens : The New Sonnets and Free Verses, Poems and Translations]. Uman, 2008, 240 p. (in Ukrainian).
7. Pylypchuk D. *Terny : sonety* [Thorns : The Sonnets]. Kyiv, 2008, 80 p. (in Ukrainian). (in Ukrainian).
8. Pustovit A. V. *Etika i estetika: nasledie Zapada. Istoriiia krasoty i dobra* [Ethics and Estetics : Heritage of the West. History of Beauty and Good]. Kyiv, 2006, 680 p. (in Russian).
9. Savchyn T. O. *Sonety Dmytra Pavlychka* [Sonnets by Dmytro Pavlychko]. Kyiv, 1999, 111 p. (in Ukrainian).
10. Severianin I. *Klassicheskie rozy. Medal'ony* [The Classical Roses. Medallions]. Moscow, 1991, 222 p. (in Russian).
11. Semeniuk H., Huliak A., Naumenko N. *Literaturna maisternist' pys'mennyka* [Literary Mastery of a Writer : The Workbook]. Kyiv, 2012, 367 p. (in Ukrainian).
12. *Sonet Serebriianogo veka. Russkii sonet kontsa XIX – nachala XX veka* [The Silver Age Sonnet. Russian Sonnet of the end of the 19th – the beginning of the 20th Century]. Moscow, 1990, 768 p. (in Russian).
13. Shaf O. V. *Evoliutsiia zhanriv ukraïns'koï liryky rubezhu XX – XXI st.* [Evolution of Ukrainian Lyrics on the Edge of the 20th and 21st Centuries : The Students Book]. Kyiv, 2012, 272 p. (in Ukrainian).
14. *Geflügelte Worte : Zitate, Sentenzen und Begriffe in ihrem geschichtlichen Zusammenhang*. Leipzig, 1981, 871 S.

Suggested citation

Naumenko N. Kontsepty zhyttia i tvorhosti poeta v sonetnii zhanrostrofi [The Conceits of a Poet's Life and Biography in the Sonnet Stanza Pattern]. *Pytannia literaturoznavstva*, 2014, no. 90, pp. 144–155. (in Ukrainian).

Стаття прийнята до друку 27.11.2014 р.